

Stockholm, 13 mars 2026

Nya möjligheter att bekämpa onlinerekrytering (Ds 2026:1)

Diarienummer: Ju2026/00046

Inledning

UNICEF Sverige utgår i sitt remissvar från lag (2018:1197) om FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) samt FN:s barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 25 om barns rättigheter i digitala miljöer. Vi kommenterar de delar av förslaget som är särskilt relevanta ur ett barnrättsperspektiv. Enligt artikel 1 i barnkonventionen är varje människa under 18 år ett barn.

Sammanfattning

UNICEF Sverige välkomnar regeringens satsningar för att stärka skyddet för barn och unga mot digital rekrytering till kriminalitet. Allmän kommentar 25 betonar att barns rätt till skydd gäller fullt ut även i den digitala miljön. Stater ska säkerställa att barn skyddas från alla former av våld, exploatering och otillbörlig påverkan i digitala miljöer. Detta innefattar rekrytering till kriminalitet och groomingliknande kontakter som sker via digitala tjänster.

Förslaget att ge behörig myndighet (Polisen) möjlighet att förelägga värdtjänstleverantörer att snabbt avlägsna rekryteringsinnehåll online är därmed ett viktigt steg för att vända på den allvarliga utveckling som sker i Sverige. Vi tillstyrker förslaget och kommer i vårt remissvar att fokusera på hur lagen kan bli så träffsäker och effektiv som möjligt för att skydda barn från nätbaserad rekrytering till brottslighet.

För att lagen och dess tolkning ska proaktivt ta höjd för nya digitala arenor för brottslighet bör det i författningskommentarerna tydligare framgå att rekryteringsinnehåll inte enbart sprids via traditionella sociala medier eller onlineplattformar. Kriminella aktörer använder olika digitala

miljöer - från sociala plattformar till delade mappar, forum och spelchattar - där barn kan nå av samma budskap. Att exemplifiera med fler typer av värdstjänster och den roll de kan spela i onlinerekryteringen minskar risken att kriminella aktörer kringgår systemet och säkerställa skydd för barn även i takt med att nya rekryteringsmetoder och beteendemönster utvecklas.

Vidare bör lagstiftningen beakta hur rekrytering faktiskt sker idag på onlineplattformar, bland annat genom rekommendationssystem och koordinerade nätverk av konton, och att just plattformarna har en skyldighet enligt förordningen om digitala tjänster (härnäst "DSA") att vidta särskilda åtgärder för skydda minderåriga från skadligt och olagligt innehåll. Det är därför viktigt att lagbestämmelserna ses och används i ljuset av de övriga verktygen och tillsynsprocesserna i DSA för att skydda minderåriga mot olagligt och skadligt innehåll.

Övergripande kommentarer

UNICEF Sverige rekommenderar att författningskommentarerna tydligt klargör att lagen är omfattar alla typer av värdstjänster enligt DSA:s definition och inte enbart utformas efter dagens vanligaste rekryteringsarenor såsom sociala medier. Kriminella aktörer anpassar sig snabbt och flyttar verksamheten mellan olika digitala miljöer, inklusive spelplattformar, molnlagringstjänster, fildelningstjänster, bloggar och mindre forum. Rekryteringsinnehåll kan dessutom snabbt förändras i form och format, exempelvis genom AI-genererat material, ljudfiler, QR-koder eller filbaserade delningar. Detta måste återspeglas i motiven för att stärka lagens framtida träffsäkerhet och motverka kringgående, och för att säkerställa ett hållbart skydd för barn även i nya digitala miljöer.

Vi utgår även från att onlineplattformar använder de signaler som följer av förelägganden i sitt kontinuerliga arbete med att förbättra sina rekommendationssystem, och att svenska tillsynsmyndigheter - inom ramen för sin självständiga befogenhet enligt DSA - gör fortlöpande bedömningar om systematiska brister bör leda till tillsynsförfaranden enligt DSA artikel 28.

Vi noterar även att barnrättsperspektivet brister i lagförslaget, varvid det saknas information om huruvida barnkonsekvensanalys har genomförts. Det saknas även information om hur barn och unga har gjorts delaktiga i beredningen av förslaget och hur deras upplevelser har beaktats.

Kommentarer till särskilda delar i lagförslaget

4.2. Vilket rekryteringsinnehåll ska omfattas?

Utredningens förslag: Den nya lagen bör omfatta rekryteringsinnehåll som sprids till allmänheten.

UNICEF Sveriges bedömning:

UNICEF Sverige tillstyrker förslaget och är positiv till att lagen även omfattar innehåll som kräver registrerat konto. Utredningen konstaterar att rekrytering ofta sker i "slutna" chattgrupper som ibland kan omfatta ett mycket stort antal deltagare. Dessa grupper är inte alltid slutna i praktiken, då medlemmar ofta kan lägga till andra användare, inklusive barn, ibland även utan samtycke beroende på kontots säkerhetsinställningar. Författningskommentarerna bör därför förtydliga att även sådant innehåll omfattas när det faktiskt når eller potentiellt kan nå en obestämd krets användare.

Utredningens förslag: Regleringen bör även träffa innehåll som utgör ett led i involverande av en underårig i brottslig verksamhet.

UNICEF Sveriges bedömning:

Vi tillstyrker förslaget men vill betona att beviskravet måste möjliggöra snabba ingripanden innan barn hinner utsättas. Vi anser att beviskravet 'rimligt att anta' är väl avvägt, men motsätter oss att det ska kräva att en minderårig har hörsammat uppmaningen för att beviskravet ska vara uppfyllt, då det är just vad lagen syftar till att förhindra. Det bör räcka att det av innehåll och omständigheterna framgår ett rekryteringssyfte och att barn rimligtvis har nåtts av innehållet.

5.1 En möjlighet att besluta förelägganden om avlägsnande införs

Utredningens förslag: Ett föreläggande om avlägsnande ska riktas till en värdtjänstleverantör.

UNICEF Sveriges bedömning:

Vi tillstyrker förslaget och anser att lagkommentaren bör ytterligare förtydligas för att omfatta alla typer av värdtjänster enligt DSA:s definition och inte enbart utformas efter dagens vanligaste rekryteringsarenor såsom sociala medier. I de nuvarande författningskommentarerna nämns uttryckligen endast onlineplattformar. Kriminella aktörer anpassar sig snabbt och flyttar verksamheten mellan olika digitala miljöer. Rekryteringsinnehåll kan dessutom snabbt förändras i form och format, exempelvis genom AI-genererat material, ljudfiler, QR-koder m.m. Detta bör lämpligen också återspeglas i motiven för att stärka lagens framtida träffsäkerhet och för att säkerställa ett hållbart skydd för barn även i nya digitala miljöer.

Vi rekommenderar därför att följande förtydliganden görs författningskommentarerna:

- Understryka att värdtjänstleverantör avser samtliga tjänster enligt artikel 3 g (iii) i DSA, inklusive mindre eller nischade tjänster som diskussionsforum, molnlagring, fildelningstjänster, bloggar, spelplattformar och chattrmiljöer, förutsatt att innehållet sprids till allmänheten.
- Förtydliga att spridning till allmänheten föreligger när innehåll är åtkomligt för en obestämd krets, oavsett tjänstens funktion. Exempel: en öppen länk på en social

medieplattform som leder till en molnlagrad fil med en dödslista bör kunna omfattas, och kunna föranleda åtgärder mot både på onlineplattformen och hos molntjänsten.

5.3 Avlägsnande av rekryteringsinnehåll

Utredningens förslag: En värdtjänstleverantör som mottar ett föreläggande om avlägsnande ska avlägsna rekryteringsinnehållet eller göra det oåtkomligt så snart som möjligt och senast inom en timme från mottagandet av föreläggandet.

UNICEF Sveriges bedömning:

Vi tillstyrker förslaget. En timmes tidsfrist är viktigt och proportionerligt givet hur snabbt rekryteringsinnehåll kan spridas genom dagens rekommendationssystem.

7.1 Den behöriga myndigheten ska kunna besluta om sanktionsavgift

Utredningens förslag: En sanktionsavgift ska bestämmas till lägst 5 000 kr och högst 5 000 000 kr eller, vid en systematisk eller fortgående underlåtenhet att fullgöra skyldigheten att avlägsna rekryteringsinnehåll eller göra det oåtkomligt, upp till ett sådant högre belopp som motsvarar fyra procent av leverantörens globala omsättning närmast föregående räkenskapsår.

UNICEF Sveriges bedömning:

Vi tillstyrker förslaget och anser att det är rimligt att sanktionsbeloppet är flexibelt och kan anpassas för att vara både kännbart och proportionerligt. Att sanktionsavgiften även har en avskräckande effekt kan samtidigt bidra till att värdtjänstleverantörer proaktivt investerar i effektiv moderering och filtrering av denna typ av innehåll.

Vid bestämmandet av sanktionsavgiften anser vi även att man bör beakta värdtjänstleverantörens storlek och ekonomiska resurser, samt om innehållet endast gjorts tillgängligt (exempelvis genom en molntjänst eller ett forum) eller om det aktivt har amplifierats av värdtjänsten. Därmed bör högre krav ställas på värdtjänstleverantörer vars tjänster använder algoritmiska rekommendationsflöden, jämfört med dem där användaren själv måste söka upp och aktivt komma åt innehållet.

Avslutande kommentarer

UNICEF Sverige välkomnar att Sverige använder artikel 9.2 DSA för att agera mot olagligt innehåll på digitala plattformar. Vi vill samtidigt understryka att onlinerekrytering av barn sällan sker genom ett enskilt inlägg, utan genom en kedja av exponering: normaliserande eller glamoriserande innehåll, riktade kontakter och gradvis närmande till kriminella nätverk. Det räcker med andra ord inte att agera mot specifika inlägg.

Onlineplattformar har enligt DSA en långtgående skyldighet att skydda minderåriga från innehåll och kontakter som skadar deras säkerhet eller trygghet. EU-kommissionens riktlinjer till artikel 28 anger att onlineplattformar måste vidta effektiva åtgärder för att minska barns exponering för riskfyllt, skadligt eller olagligt innehåll, och säkerställa att sök-, rekommendations- och kontaktfunktioner inte främjar sådant material.

Vi utgår ifrån att onlineplattformar kommer se lagbestämmelserna som ett ytterligare incitament för att stärka sin förmåga att upptäcka, blockera och förhindra att barn nås av rekryteringsrelaterade innehåll. Vi förutsätter även att den svenska nationella samordnaren (Post- och Telestyrelsen) och tillsynsmyndigheterna för DSA, inom sina självständiga mandat, använder informationen från Polismyndigheten om utfärdade förelägganden som underlag för att bedöma om tillsynsförfarande bör inledas.

Slutligen vill vi betona vikten av att alla aktörer involverar och lyssnar på barns och ungas egna erfarenheter och upplevelser, vilka är avgörande för att tidigt upptäcka nya beteenden, arenor och rekryteringsformer, online och offline, så att samhället kan skydda fler barn från våld och kriminalitet.



Pernilla Baralt
Generalsekreterare, UNICEF Sverige

Underlaget är framtaget av Lulu Li, UNICEF Sverige.
För kontakt och eventuella frågor: lulu.li@unicef.se